

Ministerie van OCW
T.a.v. drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Datum	Onderwerp		
3 november 2020	Toezichtbrief 2021		
Uw kenmerk	Ons kenmerk	Contactpersoon	Doorkiesnummer
	856404 / 864793	Mieke de Vos en Gerda van Hekesen	+31 35 7737782

Geachte heer Slob,

Het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat) houdt toezicht op de naleving van de Mediawet 2008 (hierna: de Mediawet). Op grond van artikel 7.20 stellen wij u jaarlijks in kennis van het voorgenomen toezicht- en handhavingsbeleid in het volgende kalenderjaar. Wij doen dat met deze toezichtbrief, waarin wij u informeren over de zaken waaraan wij, naast onze reguliere werkzaamheden, in 2021 specifieke aandacht zullen besteden.

A. Een korte terugblik op 2020

Naar aanleiding van de situatie waarin het Commissariaat zich in 2019 bevond zijn in 2020 verschillende maatregelen getroffen en trajecten in gang gezet. Een van de maatregelen is de verkenning van de governance. Die is per 1 oktober 2020 aangepast. Het College van Commissarissen (hierna: het College) wordt nu aangestuurd door de collegevoorzitter die tevens eindverantwoordelijk is voor de aansturing van de organisatie. Daarnaast worden twee parttime commissarissen aangetrokken op basis van relevante expertise. De herijking van de governance van het College vraagt ook om een nadere invulling van de interne organisatie van het Commissariaat. Op het moment van schrijven bevindt dit traject zich in de afrondende fase en naar verwachting zullen de taken en verantwoordelijkheden tussen het College en de rest van de organisatie per 1 januari 2021 goed op elkaar zijn afgestemd.

In 2020 hebben wij daarnaast veel aandacht en tijd besteed aan het verder op orde krijgen van de bedrijfsvoering om de doelmatigheid van het Commissariaat te vergroten, zoals het verder standaardiseren van werkprocessen, account- en relatiemanagement, het inrichten van een compliance functie en een project voor het terugdringen van het verloop van medewerkers.

Ook hebben wij de blik op de toekomst gericht. Het Commissariaat heeft het afgelopen jaar een traject doorlopen om te komen tot een meer-jaren-strategie (2020 – 2025). Dit traject was enerzijds bedoeld als richtinggevend voor onszelf bij het bepalen van prioriteiten en anderzijds om onze stakeholders inzicht te geven in onze beleidskeuzes voor de komende jaren.

Op 3 maart jl. organiseerden wij een “Strategy Walk”. Tijdens dit event hebben wij met onze belangrijkste stakeholders, waaronder de landelijke, regionale en lokale publieke omroepen, de commerciële omroepen, een aantal grote CMOA’s, uw ministerie en andere landelijke toezichthouders, gediscussieerd over het veranderende medialandschap. Samen hebben wij ons verder verdiept in de trends en uitdagingen in de mediawereld en gesproken over de prioriteiten die het Commissariaat ziet voor de komende jaren. Dit heeft geleid tot onze meer-jaren strategie met als titel: Kijk verder!

Wij zullen u en onze andere belangrijke stakeholders binnenkort meer in detail informeren over de gekozen strategische richting.

B. Meer- jaren - strategie: Kijk verder!

Het Commissariaat is de onafhankelijke Nederlandse toezichthouder op audiovisuele media en op de Wet op de vaste boekenprijs en is daarnaast adviseur van de minister.

Wij vinden het belangrijk dat mensen zich breed kunnen informeren in een snel veranderend medialandschap. Daarom stimuleren wij iedereen om verder te kijken. En daarom kijken wij zelf verder: onder andere naar de gevolgen van digitalisering en technologie op het mediagebruik en naar de kansen en bedreigingen van nieuwe mediadiensten, nieuwe content en nieuwe consumptievormen.

Het Commissariaat stimuleert en waakt ervoor dat het media-aanbod in Nederland onafhankelijk en toegankelijk is en dat verschillende beelden en geluiden vertegenwoordigd zijn. Zodat iedereen zich een vrije mening kan vormen.

Wij beschermen daarmee de kernwaarden van het mediabeleid:

- Nieuws en informatie zijn pluriform
- Een redactie werkt onafhankelijk van politiek of commerciële belangen
- Informatie is voor iedereen toegankelijk

En wij stellen alles in het werk voor een toekomstbestendig medialandschap. Het Commissariaat is een probleemoplossende, goed geïnformeerde en integere toezichthouder die bewaakt en stimuleert. Wij willen meer leren van het gedrag van mediapartijen die onder ons toezicht vallen, zodat we meer voor ze kunnen betekenen.

Naast toezichthouder zijn we ook een verkenner, een verbinder en een gids. We zoeken actief samenwerking op, binnen en buiten onze muren en over landsgrenzen en ons takenpakket heen. We willen onderdeel zijn van de ontwikkelingen, niet alleen een toeschouwer aan de zijlijn die vertelt wat mag en niet mag. Wij kijken verder, want een brede blik op de samenleving vergroot ons inzicht en onze kennis en maakt ons een betere en vernieuwende toezichthouder.

C. Onze toezichtthema’s in de komende jaren op basis van de geformuleerde strategie

Onze ambities maken we de komende jaren waar met vijf strategische thema’s:

- Internationale samenwerking, systeemtoezicht en inzet van digitale technologie
- Lokale en regionaal nieuwsvoorziening
- Algoritmen
- Mediawijsheid
- Interne ontwikkelagenda

1 Internationale samenwerking, systeemtoezicht en inzet van digitale technologie

In de toezichtbrief van vorig jaar noemden wij al dat het Commissariaat voor nieuwe toezicht-uitdagingen staat, doordat het aantal media-instellingen dat onder ons toezicht valt enorm is toegenomen. In de eerste plaats doordat een aantal media-instellingen zich vanwege de Brexit in Nederland heeft gevestigd of van plan is om dat te doen. Deze partijen, zoals bijvoorbeeld Discovery, brengen een groot aantal kanalen met zich mee en richten zich niet alleen op Nederland maar ook op andere landen binnen de EU. Door het ‘country of origin-

beginsel” houdt het Commissariaat ook toezicht op het media-aanbod van deze media-instellingen dat gericht is op die andere EU-landen. Daarnaast moeten wij na de implementatie van de Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (hierna: AVMDR) in de Mediawet per 1 november 2020 rekening houden met nieuwe spelers die onder ons toezicht komen te vallen, zoals videoplatformdiensten, waarvoor nieuwe regels gelden.

Het is niet ons streven om alle media content in de EU-landen live te volgen of achteraf te analyseren. We willen daarom meer kunnen steunen op zelfregulering in de sector en het verkrijgen van inzicht in de kwaliteit van systemen en processen voor de naleving van wet- en regelgeving door de media-instellingen die onder ons toezicht staan. Naast onze eigen waarnemingen zullen wij hierbij gebruik willen maken van bevestigingen door onafhankelijke deskundigen. Deze aanpak leent zich met name voor het toezicht op de grotere nationale en internationale media-instellingen.

Naast een toetsing op organisatieniveau zullen wij vaker gebruik maken van digitale technologie om eventuele overtredingen van wettelijke voorschriften te signaleren. Bij de ontwikkeling en inzet van deze toezichtinstrumenten zullen wij zoveel mogelijk samenwerken met collega-mediatoezichthouders in de Europese Unie.

Internationale samenwerking is ook van belang als het gaat om het toezicht op media-instellingen, die in meerdere landen in de EU actief zijn. Het Commissariaat is van oudsher actief in het Europese netwerk van media-toezichthouders en dat zal in de komende jaren nog verder toenemen.

II Lokaal en regionaal nieuws

Onafhankelijke en veelzijdige lokale en regionale nieuwsvoorziening staat onder druk. Dat gaat ten koste van de vrije meningsvorming van mensen over wat zich afspeelt in hun directe omgeving. De Raad voor Cultuur en de Raad voor het Openbaar Bestuur brengen hierover in november een advies uit. Over het gebruik van het aanbod van de regionale publieke omroepen weten we veel. Ook het bereik van regionale dagbladen en huis-aan-huisbladen wordt goed bijgehouden. De cijfers laten zien dat de lokale printmedia, voornamelijk de voornaamste bronnen voor lokaal nieuws, al lang voor de opkomst van corona onder druk stonden. Het bereik van de huis-aan-huisbladen en de lokale edities van de regionale dagbladen loopt al jaren terug. Het lijkt vooral lastig te zijn een goed businessmodel voor de lokale journalistiek te ontwikkelen.

Er wordt al uitgebreid onderzoek gedaan naar het gebruik van het aanbod van de regionale publieke omroepen. Ook het bereik van regionale dagbladen en huis-aan-huisbladen wordt goed bijgehouden. Maar over het bereik van de lokale publieke omroep en het lokale web only aanbod is heel weinig bekend. Een mediatype overstijgende vergelijkende analyse van het bereik en gebruik van lokale nieuwsbronnen ontbreekt. De zorgelijke situatie van onder andere de huis-aan-huisbladen maakt onderzoek naar het bereik van en de behoefte aan lokale journalistiek nu zo relevant.

III Algoritmen

In 2019 heeft het Commissariaat het Instituut voor Informatierecht (IViR) van de Universiteit van Amsterdam onderzoek laten doen naar filter bubbels in Nederland. Daaruit bleek dat er op zich geen reden was om aan te nemen dat Nederlanders die nieuws tot zich namen in filter bubbels zouden zitten. Wel was er reden voor bezorgdheid over de maatschappelijke effecten van de toenemende inzet van algoritmes en artificiële intelligentie. Deze risico's zijn de toenemende opiniemacht van platforms en het gebruik van algoritmes bij traditionele media. Het Commissariaat blijft de ontwikkeling van de informatie- en nieuwsvoorziening in Nederland monitoren via het Reuters Digital News Report, de Mediamonitor en in samenwerking met de wetenschap. Daarnaast willen wij ons inzetten om in de toekomst pluriform aanbod beter toegankelijk te maken. Dit wordt onder andere gedaan in samenwerking met andere Europese toezichthouders.

Algoritmen zijn in beginsel neutraal en bieden kansen en risico's die wij beter moeten begrijpen om te voorkomen dat door toename van het gebruik van algoritmen door

mediapartijen de vrije meningsvorming in het geding zou kunnen komen. Dit vraagt om een brede publieke discussie op basis van onderzoek en samenwerking met de mediasector, het ministerie, wetenschap en internationale toezichthouders. Wij zullen een belangrijke bijdrage leveren aan deze discussie.

IV Mediawijsheid

Mediawijsheid is een breed begrip, zeker als we daar ook digitale geletterdheid onder verstaan. Onderwijs en overheid zijn bezig om het een vaste plek in onderwijs te geven. De taak van het Commissariaat is vooral om burgers te beschermen tegen mogelijke commerciële of politieke beïnvloeding van media-aanbod en tegen ernstig schadelijk media-aanbod. Zeker bij de ongekende toename van media-aanbod kan mediawijsheid een belangrijk instrument zijn.

Wij zullen ons de komende jaren actief inzetten om andere partijen te ondersteunen bij het bevorderen van mediawijsheid onder jongeren en ouderen.

V Interne ontwikkelagenda

Wij hebben het afgelopen jaar slagen gemaakt in het op orde krijgen en moderniseren van onze bedrijfsvoering. Ook hebben we er veel aan gedaan om een aantrekkelijke en prettige werkgever te zijn voor onze mensen. De komende jaren zullen wij besteden aan leren en ontwikkelen en het bieden van veel inspiratie en energie. Zodat onze professionals samen met de partijen die onder ons toezicht staan een proactieve bijdrage leveren aan een gezond en vitaal medialandschap.

D. Toezichtagenda 2021

In 2021 zullen we ons richten op:

- De effecten van de implementatie van de Europese Audiovisuele Richtlijn in Nederlandse mediawetgeving per 1 november dit jaar. Dit vraagt om nadere beleidsontwikkeling en om aanpassingen van de interne organisatie.
- Een actieve bijdrage leveren aan die onderwerpen van het ERGA werkprogramma 2021 die aansluiten bij onze strategische ambities als desinformatie en de rol van platforms (inclusief aansprakelijkheid).
- Advisering in het kader van de nieuwe concessieperiode. Wij zullen u in 2021 adviseren over het concessiebeleidsplan van de NPO voor de jaren 2022-2026 en over de erkenningsaanvragen voor de nieuwe concessieperiode.
- Implementatie van de Visiebrief in de Mediawet. U heeft ons eerder gevraagd om over de uitwerking van een aantal onderdelen hiervan mee te denken.
- De ledentelling. Bij een nieuwe erkenningsperiode hoort ook een ledentelling. De voorbereiding op de ledentelling zal nog dit jaar afgerond worden. In het eerste kwartaal van 2021 zal de daadwerkelijke telling plaatsvinden.
- De sturing op doelmatigheid door de NPO bij het verzorgen van het media-aanbod door de landelijke publieke omroepen.
- De waardering van programmeergegevens. Het Commissariaat doet op grond van artikel 2:139 lid 6 tweejaarlijks onderzoek naar de marktprijs van de vergoedingen. In het najaar van 2021 zal dit onderzoek worden uitgevoerd.
- Het onderzoeken van TV-pakketten. Eveneens tweejaarlijks doen wij een onderzoek naar de tevredenheid en diversiteit van de TV pakketten. Het onderzoek vindt plaats in de eerste helft van 2021 en in het najaar zal hierover gerapporteerd worden.

- Het opzetten van een grootschalig cross-mediaal onderzoek. In het kader van onze meer-jaren-strategie is besloten om in 2021 bijzondere aandacht te besteden aan regionaal en lokaal nieuws. Zoals boven beschreven, staan lokale media onder druk. Naast bereik willen we de behoefte aan lokale journalistiek in kaart brengen en de burger verzoeken ook het functioneren van de verschillende media, waaronder de waakhondfunctie, te beoordelen. We zullen bij het opzetten van het onderzoek organisaties met expertise op het gebied van lokale journalistiek nauw betrekken.
- In het kader van onze eigen ontwikkelagenda zullen wij ons in 2021 vooral richten op account- en relatiemanagement met het doel de relatie met onze stakeholders verder te versterken om gezamenlijk een bijdrage te leveren aan een gezond en vitaal medialandschap. Tevens zullen wij onze expertise op het vlak innovatie en digitaal toezicht op het media-aanbod vergroten.

E. Tot slot

Naast de bovengenoemde zaken waaraan het Commissariaat in 2021 bijzondere aandacht zal besteden, zullen wij uiteraard - en steeds vanuit de kernwaarden - ook onze reguliere werkzaamheden blijven verrichten. We verwijzen naar onze website waar inzichtelijk wordt gemaakt welke dat zijn.

Hoogachtend,
COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA,

drs. Renate Litjens
Voorzitter

Jan Buné CBM
Commissaris